



## Strategisk planering för hållbar dricksvattenförsörjning och vatten av god kvalitet på Åland

*I detta dokument har vi **sammanställt de två första workshoparna** för att underlätta för deltagarna i workshopen den 1 dec då vi ska brainstorma idéer och lösningar för att uppnå en hållbar dricksvattenförsörjning på Åland. En komplett sammanställning av de tidigare workshoparna finns på [www.vatten.ax](http://www.vatten.ax).*

Ålands Vatten Ab arbetar strategiskt för att nå målsättningen med en hållbar dricksvattenförsörjning för Åland något vi också ser som centralt i Ålands utvecklings och hållbarhets agendas' mål 3; "Allt vatten har god kvalitet". Vi har i vårt arbete också haft ett nära samarbete med processen att ta fram en hållbar livsmedelsstrategi för Åland.

Ålands Vatten initierade denna process under oktober 2016 och har välkomnat alla som är intresserade att delta i processen. I enlighet med Ålands Utvecklings- och hållbarhetsagenda används verktyget backcasting/ ABCD analys för processen. För komplexa utmaningar, vilket att hitta lösningar för en framtida hållbar dricksvattenförsörjning är, är denna metod effektiv.

I arbetet har vi tillsammans med våra samarbetspartners identifierat ett 70 tal nyckelpersoner som har bjudits in till processens olika delar.

Processens olika delar omfattar:

	Datum	Tid och plats	Antal inbjudna
<b>A Vision</b>	9 nov	13-16 på Ålands Vatten	ca 15
<b>B Nulägesanalys</b>	23 nov	13-16 på Naturbruksskolan	ca 30
<b>C Kreativa lösningar</b>	1 dec	13-16 på Naturbruksskolan	> 50
<b>D Prioritering/handlingsplan</b>	12 dec	10-14 på Ålands Vatten (prel)	ca 15

Vi har tillsammans med våra samarbetspartners identifierat vilka vi tycker är extra viktiga för respektive steg i processen och bjudit in där efter. Därtill har vi sagt att man kan anmäla intresse även för de andra delarna av processen.

## VISIONEN

”Oberoende av mänsklig påverkan håller vårt råvatten en utmärkt kvalitet och ekosystemen i sjöarna är i balans samtidigt som dricksvattenproduktionen och – distributionen utförs på ett hållbart sätt”

### Ordförklaring:

Råvatten	Sjöar och grundvatten; samt i vissa fall havs- och kustvatten.
Utmärkt kvalitet	Uppfyller alla myndighetskrav och är rent och hälsosamt.
Oberoende av mänsklig påverkan	Sjöarna påverkas inte negativt av t.ex. utsläpp av näringsämnen, läkemedel, farliga ämnen, skadliga partiklar etc.
Sjöar i balans tål mer	
Hållbar dricksvattenproduktion	Produktion inom ramen av de fyra hållbarhetsprinciperna.

## DEFINITIONEN HÅLLBAR UTVECKLING

Hållbar utveckling – en vetenskaplig definition av vad de sociala och ekologiska systemen tål av mänsklig aktivitet.

### Definitionen av ett hållbart samhälle:

I det hållbara samhället utsätts inte naturen för systematisk...



1...koncentrationsökning av ämnen från berggrunden.



2... koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion.



3... undanträngning med fysiska metoder.

och i det samhället..



4... hindras inte människor systematiskt från att tillgodose sina behov.

Visionen och de strategiska målen har hållbarhetsprinciperna som ramvillkor. *De strategiska målen ska i den fortsatta processen ytterligare utvecklas och på den sista workshopen, 12 dec, då vi har fokus på prioriteringar och färdplan konkretiserar och fastslår vi även de strategiska målen. Deltagare i processen är välkomna att komma med utvecklingsförslag.*

## STRATEGISKA MÅL

1. Råvatten av utmärkt kvalitet
2. Hållbar reningsprocess
3. Hållbar distribution av dricksvatten

## VÅRA KÄRNVÄRDEN

- Solidaritet vilket också kan uttryckas som inkludering och delat ansvar.
- Öppenhet, transparens och delaktighet
- Framförhållning och långsiktighet

## VAD BRYTER MOT HÅLLBARHETSPRINCIPERNA IDAG?

Vi analyserar hur det ser ut idag, nuläget, för att kartlägga hållbarhetsgapet mellan var vi är idag jämfört med den vision vi har tagit fram. Hållbarhetsgapet fungerar som ett kreativt och lösningsfokuserat "gummiband" så att vi hela tiden går i rätt riktning mot visionen.

Nedanstående punkter är de utmaningar/problem som vi i första hand ska hitta lösningar till när vi brainstormar tillsammans den 1 december för att se hur vi kan röra oss i rätt riktning mot att uppfylla vår vision för en hållbar dricksvattenförsörjning.

1. Systematiskt sprider ämnen från berggrunden:

Dålig kunskap/kännedom om dikning, muddring och sprängningar	Bosättning, vägar och klimat
För stort uttag kan leda till urlakning	Avvattning av mark
Jord- och bergvärme	Mineraler i slam
Åkerbruk och skogsbruk	Användning av båt

2. Systematiskt sprider ämnen från samhällets produktion:

Hushåll: ämnen som kommer ut från avlopp	Bosättning
Avrinning tätort: kemikalier, läkemedel, övriga främmande ämnen	Vägbygge Användning av vägar: kväveoxider, däck- och dubbslitage, asfaltrester (partiklar)
Luftföroreningar: kväveoxider	Användning av båt
Åkermark: rester av kemikalier	Skogsbruk

Avfallsupplag: beror på vad man lagt dit	
Cisterner: olja, kemikalier (risk för läckage)	Eftersom vi har dålig koll på kemikalier och farliga substanser vet vi dels inte om de finns i våra vatten och dels inte hur de påverkar oss som människor. Om man blir sjuk har man inte möjlighet att tillgodose sina behov.

### 3. Systematisk fysisk undanträngning

Hårdgjorda ytor t. ex bostadsområden och vägar ökar risken för "fel" ytavrinning till vattentäkterna.	Vägar, skogsbruk, åkerbruk, bosättningar, dikning, rekreation; fritidsbostäder och bryggor
Exploatering t.ex. att jordbruksmark blir bostäder, skogsmark blir jordbruksmark, vattenuttag vid fel tidpunkt eller för mycket.	Byggen av bostäder och annan infrastruktur genomgår kanske inte tillräcklig riskanalys/kontroll och det finns inte alltid krav på MKB vilket för att våra fysiska förändringar inom vattenskyddsområdena kan påverka vattentäkterna i större utsträckning än vi tror.
Dammar eller andra barriärer som hindrar djurlivet.	

### 4. Förhindrar oss att tillgodogöra oss våra behov

Virus och parasiter påverkar människors hälsa	Motsättningar då en del näringsidkare drabbas, båtägare
Aktiviteter som påverkar rekreation t.ex. för stor vattensänkning och algbloomningar samt olika fysiska förändringar	Frustration pga inskränkningar för jord- och skogsbrukare, upplevelser av ojämlig behandling.
Oro eller rädsla för olyckor t.ex. relaterat till läckande cisterner	Eftersom vi har dålig koll på kemikalier och farliga substanser vet vi dels inte om de finns i våra vatten och dels inte hur de påverkar oss som människor. Om man blir sjuk har man inte möjlighet att tillgodose sina behov.
Slam kan bli sanitär olägenhet	Upplevelse av att "någon annan har bestämt"
Frustration över att regelverk inte följs	Brist på inflytande

# SWOT- STYRKOR SVAGHETER HOT OCH MÖJLIGHETER

## Styrkor:

Att vi är så många samlade här som deltar i processen; gott om rent vatten i global jämförelse, ett konkret problem; ett litet samhälle; många infallsvinklar från olika kunskapsområden; alla är berörda av dricksvatten

Alla behöver gott dricksvatten, Ålands Vatten Ab = starkt bolag, miljömedvetenhet, politisk vilja

## Svagheter:

Resursbrist, relevanta intressenter som inte deltar i processen, brist på mätdata, yttre påverkan, svårt att sammanställa alla åsikter (för många lappar), dålig kunskap om "gamla synders" påverkan på vattnet och hälsa, attityd gentemot vatten som en oändlig resurs, låg medvetenhet bland allmänheten

Ökad konsumtion=mer avfall, få vattenskyddsområden, olika kunskaper i samhället, Åland är en Ö.

Styrka/svaghet: priset på vatten

## Möjligheter

Teknikutveckling, innovationer, vår/Ålands hållbarhetsagenda, små resurser kan ge stora positiva effekter på Åland, det borde vara lätt att nå samförstånd på mindre orter, samarbete på gång, litet samhälle gör det lätt att påverka, alla är berörda av vattenfrågan, hållbar livsmedelsstrategi,

Närdemokrati, självstyrelse, god tillgång till ytvatten

## Hot

Befolkningsökning, exploatering, intressekonflikter, politisk instabilitet globalt, nya typer av föroreningar, importerade livsmedel, klimathotet, klimatförändringar: temperatur och ostadigare väder, övergödning, försörjning av habitat, kemiskt/atmosfärisk (radioaktivt) nedfall

Klimatförändring, yttre miljöpåverkan, stigande havsnivå

Möjlighet/Hot: politiskt styre/politiska prioriteringar, invasiva/främmande arter

Farliga städkemikalier, hygieniska produkter



*För mer detaljerade beskrivningar av visionsworkshop 9 nov och nulägesanalysen 23 nov se separata dokument.*

**I NÄSTA STEG, BRAINSTORMING AV LÖSNINGAR, ÄR  
UPPGIFTEN ATT FÖRUTSÄTTNINGSLÖST HITTA LÖSNINGAR  
SOM FÖR OSS I RÄTT RIKTNING MOT VISIONEN.**

**1 DEC 13-16.30**

**VÄLKOMNA!**